

PĖSČIŲJŲ TILTŲ PER NEMUNO UPĘ NUO ALEKSOTO IKI SALOS IR NUO SALOS IKI KARALIAUS MINDAUGO PR. KAUNE PROJEKTAVIMO ATVIRO PROJEKTO KONKURSO PASIŪLYMŲ RECENZIJĄ

Recenzentas - urbanistas Martynas Marozas

Konkurse vertinimui pateikti septyni darbai, kurie skiriasi savo sprendinių argumentacija ir kokybe, todėl svarbu išryškinti jų skirtumus. Konkurso sąlygose yra aprašomi keturi vertinimo kriterijai:

1. Urbanistinis integralumas 30%

Objekto kokybinė charakteristika, susijusi su platesnio urbanistinio konteksto aspektais. Šiuo konkrečiu atveju - numatomos Jungties įtaka Kauno miesto centrinės dalies, Nemuno salos, Aleksoto urbanistinio integralumo užtikrinimui, bei planuojamos Jungties įtaka kraštovaizdžiui.

Visų pirma, verta atkreipti dėmesį, kad pateikti darbai skirtingai supranta ir interpretuoja šį kriterijų. Dalis darbų siūlo vieną vientisą tiltą, kiti projektuoja du skirtingos architektūros tiltus, o dalis pasiūlymų yra itin nenuoseklūs ir siūlo mažiau pagrįstus bei fragmentiškus sprendimus. Antras svarbus šio kriterijaus aspektas yra jungties su Karaliaus Mindaugo prospektu sprendimas, kuris dalyje darbų sprendžiamas iš esmės, o kituose - prasčiau ar net ydingai. Skirtingai išpildomi ir laivybos reikalavimai, kur dominuoja aukšti tiltai, bet yra ir vienas pakeliamas tiltas. Tiltu aukštis ir jo architektūrinė raiška turi esminės įtakos vertingoms Kauno panoramoms. Viešosios erdvės požiūriu, konkurso darbuose matomas spektras pasiūlymų tilto prieigoms ir platesniam miesto kontekstui, tačiau jie bus pakomentuoti detaliau. Dalyviai taip pat teikia pasiūlymų papildomoms funkcijoms arba numato vietas, kurias galima būtų išnaudoti geriau. Urbanistinio integralumo požiūriu, didžioji dalis darbų gan prastai supranta ir išpildo šį kriterijų, bet yra ir itin gerų sprendinių.

2. Originali ir vientisa architektūrinė idėja 30%

Architektūrinio pasiūlymo originalumas. Dalis pateiktų darbų šį kriterijų išpildo puikiai ir siūlo aiškiai argumentuotus, funkcionalius, estetiškai patrauklius ir idėjiškai autentiškus sprendimus. Tarp pateiktų darbų gausu skirtingos plastikos ir architektūrinės išraiškos pasiūlymų, kurių didžioji dalis yra galimi, bet dažnai nėra pateikiamas joks konkrečių sprendinių pagrindimas. Konkursas parodė, kad šis tiltas yra iššūkis ne tik architektams, bet ir konstruktoriams. Tenka konstatuoti, kad glaudus konstruktorių ir architektų bendradarbiavimas tokiuose objektuose yra būtina tokio projekto įgyvendinimo sėkmės sąlyga. Dėl to dalies darbų išraiška turės smarkiai

keistis, nes tokio bendradarbiavimo nebuvo arba jis buvo nepakankamas. Šiame konkurse konstrukcinio sprendimo pagrindumas ir kokybė tiesiogiai įtakoja bendrą darbo kokybę.

3. Inovatyvumas ir atitiktis darnaus vystymosi principui 30%

Sprendinių subalansuotumas, naujų technologijų, medžiagų, architektūrinių, urbanistinių sprendimų panaudojimas. Šis kriterijus analizuoja projekto integraciją į miesto audinį, socialinės atskirties mažinimo problematiką, erdvių pritaikymą skirtingoms grupėms, viešųjų erdvių gyvybingumo ir dinamikos aspektus, lokalaus medžiagų prieinamumo, vietos statybos bendrovių kompetencijos ir patirties, klimato kaitos, techninius statinių ilgaamžiškumo ir kitus tvarumo aspektus.

4. Projektavimo paslaugų kaina 10%

Projektavimo paslaugų, įskaitant visas projektavimui ir statinio projekto vykdymo priežiūrai būtinas išlaidas ir mokesčius, kaina. Kriterijus recenzijoje nevertinamas.

Apžvelgus visus vertinimo kriterijus, reikia pasidžiaugti, kad didžiausias dėmesys yra skiriamas projekto kokybei, o ne kainai. Toliau recenzijoje darbai apžvelgiami individualiai, akcentuojant stipriausius ir silpniausius jų aspektus pagal prieš tai aprašytus kriterijus.

1. Projektas devizu “Anapusyrašiapus”

Tai yra vienas nuosakiausių ir geriausiai išdirbtų projektų. Jis pasižymi minimalistine architektūrine idėja, išraiška ir medžiagiškumu, atsisako bet kokių vertikalų dominančių, todėl šio pasiūlymo architektūrinė raiška yra bene silpniausia. Siūlomi tiltai gerai integruojasi į gretimybes, taip pat gerai sprendžiama Karaliaus Mindaugo g. perėjos problematika - tiltas “skyla” į du lygius. Vienas jų leidžia užtikrinti tiesioginį patekimą į požeminę perėją. Nors požeminę perėją ir atveria į upę - jį yra aukščiau nei maksimalus Nemuno kanalo lygis. Verta pažymėti, kad ši projekto dalis neatitinka Vidaus vandens kelių direkcijos (VVKD) rekomendacijos, kurioje teigiama, kad naujo tilto per kanalą aukštis neturėtų būti mažesnis už esamo tilto aukštį.

Puikiai išspręstas dviračių takas, tačiau nuvažiavimas nuo tilto atrodo it vienas iš dobilo tipo sankryžos atšakų greitkelyje, o pats nuvažiavimas įsiterpia į privačius sklypus. Tiltas gan mechanškai atsiremia į H. ir O. Minkovskių gatvę ir nėra aiškiai išreikštas. Svarbu atkreipti dėmesį: šis tiltas numato galimybę važiuoti specialiajam transportui.

Tilto konstrukcija nuosaiki, realistiška ir jau daug kartų patikrinta Lietuvoje. Siūloma automobilių stovėjimo aikštelė tarp tilto Aleksoto pusėje ir būsimos M. K. Čiurlionio koncertų salės neturėtų būti projektuojama šio projekto apimtyje, kiti viešosios erdvės sprendiniai apsiriboja tilto prieigomis. Tiltu projektuojamas amfiteatras, bet jis atrodo daugiau kaip svetimkūnis, nei gerai integruota tilto dalis, jo parinkimo vieta nėra argumentuota. Tvarumo požiūriu, pasiūlymas daug dėmesio skiria žmonių su negalia integracijai, naudojamos vietinės medžiagos ir patikrinti statybos metodai, tačiau plačiau šis aspektas nėra analizuojamas.

Apibendrinant galima teigti - tai visapusiškai neblogas, realistiškas ir įgyvendinamas projektas, bet dėl savo nuosaikumo pasižymi bene silpniausia architektūrinė raiška. Brėžiniai išdirbti kokybiškai, projektas neblogai argumentuotas ir lengvai skaitomas.

2. Projektas devizu “Salų takas”

Projektas “Salų takas” siūlo tiltą it architektūrinį archipelagą, jungiantį miesto centrą, Nemuno salą ir Aleksotą. Skirtingai nuo kitų pateiktų darbų, ši architektų komanda siūlo ne aukštą tiltą, o vos virš vandens pakilusį taką su pasukamu tiltu. Sprendimas yra įmanomas ir gan logiškas, nes tokio tipo tiltas neturi įtakos vertingoms miesto panoramoms. Jis priartina miestą ir miestiečius prie vandens. Svarbu atkreipti dėmesį: nors aiškinamajame rašte teigiama, kad laivams yra numatomas pakankamas atstumas praplaukti - brėžiniuose pateikiami išmatavimai rodo ką kita. Tiltui pasisukus, tarpas laivams praplaukti yra mažesnis nei 12 m. - tai netenkina VVKD reikalavimų ir konkurso sąlygų.

Urbanistiškai autoriai identifikavo akivaizdžią problemą: požeminė perėja po Karaliaus Mindaugo gatvę nėra patraukli, todėl siūloma atverti tamsias laiptines ir įleisti daugiau šviesos. Nors ir išmintinga, šis sprendimas negali būti laikomas esminiu situacijos pagerinimu, kadangi požeminės perėjos grindys nuleidžiamos iki užliejamo lygio, o mažasis tiltas neatitinka Vidaus vandens kelių direkcijos (VVKD) tilto aukščio rekomendacijos. Tikėtina, kad požeminę perėją gali apsemti ir naudotis šiuo tiltu nebus įmanoma.

Taip pat kvestionuotina idėja atkurti jachtų uostą viduryje Nemuno, nes švartuotis vietoje, kur formuojasi patvanka, padidėja srovės greitis ir atsiranda sūkurių yra sudėtinga. Tam yra būtinas gilesnis upių laivybos specialistų ir hidrologų vertinimas. Nors ledonešiai šioje Nemuno vietoje yra retas reiškinys, dėl nedidelio tilto aukščio gali kauptis ledų sangrūdos. Dėl šios priežasties siūlomas papildomas šio aspekto hidrologinis įvertinimas.

Architektūriškai projektas nėra vientisas. Jis gali būti suvokiamas kaip skirtingų tarpusavyje prastai susietų architektūrinių sprendinių visuma. Nuo Karaliaus Mindaugo g. tiltas prasideda lenkta hiperbolinio paraboloido konstrukcija, atsiremiančia į keistai vingiuojantį takelį kitame Nemuno salos krante. Tiltlo vingiavimas ir formos taip pat gan sunkiai paaiškinamos. Jei mažasis tiltas yra aiškiai išreikštas tūris, tai tiltas per Nemuną yra nepagrįstai skaidomas į netaisyklingų formų daugiakampius ir sujungiamas kreivu takeliu. Aiškinamajame rašte gan bendrai aprašyta tilto konstrukcija, sprendinys nėra grafiškai pavaizduotas, nėra pateikiami apkrovų ir dinamikos skaičiavimai ir teiginių, išdėstytų aiškinamajame rašte, neįmanoma patikrinti.

Tvarumo kriterijus apsiriboja techninėmis savybėmis ir giliau neanalizuojamas.

Apibendrinant galima pagirti išskirtinę projekto idėją, kurios įtaka Kauno senamiesčio panoramoms yra bene mažiausia iš visų pateiktų konkurso darbų. Kita vertus, pateikiama nepakankamai informacijos, dalis jos yra klaidinanti, dėl to neįmanoma patikrinti jos tikrumo ar pagrįstumo. Urbanistiškai projektas sukuria naujų problemų (užliejamą pėsčiųjų perėją), o pasiūlymo architektūrinė išraiška prastai argumentuota, brėžiniai išdirbti nekokybiškai ir sunkiai skaitomi.

3. Projektas devizu „ 360 „

Projektas devizu **360** siūlo gan estetišką ir grakštų tiltą su amfiteatrais šalia tilto atramų abiejose Nemuno pusėse. Tiltlo viduryje konstrukcija susiaurėja, galuose – išplatėja, optiškai susiaurindama tilto konstrukcijos storio įspūdį. Mažasis tiltas savo sprendimu šiek tiek primena S. Calatrava projektuotą tiltą į Venecijos Santa Lucia traukinių stotį. Tai kelia abejonių ar projektas neviršytų planuojamo biudžeto.

Urbanistiškai tiltas tiesiogiai vadovaujasi BP sprendiniais, yra neperteklinis, jo įtaka miesto panoramoms švelninama grakščiu ir siaurėjančiu tūriu. Kyla abejonių dėl tilto funkcinių zonų sprendimo: siekiant išlaikyti bendrą kompozicijos asimetriškumą, salos amfiteatras nukreipiamas ne į jachtų uostelį ir senamiestį, o nuo jo. Taip pat nenumatomas logiškas patekimas į uostelį. Akivaizdu, kad šiame pasiūlyme forma tapo svarbesnė už funkciją. Autoriai niekaip nesprenžia Karaliaus Mindaugo gatvės problematikos. Vertas dėmesio puikus sprendimas: užbaigti tiltą trikampe aikšte ties H. ir O. Minkovskių gatve. Reikia pasveikinti autorius už perspektyvinio urbanistinio Aleksoto užstatymo atvaizdavimą sklypo plane.

Architektūriškai tiltas yra gan grakštus ir išbaigtas, bet šiektšiek trikdo detalės: amfiteatras yra status, be atitvėrimų, atrodo gan pavojingai; daug dėmesio skiriama konstrukcijai, bet ji paslepiama po perforuotais metalo lakštais, vizualiai apsunkindama ir sustambindama bendrą konstrukcijos įvaizdį ir tilto konstrukcijos atrodo pakankamai masyviai. Amfiteatrai didina patiltės plotą, ji atrodo pernelyg slegianti. Reikėtų ieškoti elegantiškesnio sprendimo.

Tvarumo kriterijus apsiriboja techninėmis savybėmis, giliau nėra analizuojamas.

Tai darbas, kuris pateikia bene daugiausia informacijos apie tilto konstrukciją, naudojamas medžiagas, veikiančias jėgas ir apkrovas. Šis projektas gali būti vertinamas kaip puikus konstruktorių ir architektų bendradarbiavimo rezultatas. Darbas pilnai atitinka konkurso sąlygas ir keliamus reikalavimus.

4. Projektas devizu “As Matau Tave”

Darbas “Aš Matau tave” siūlo dviejų aukštų tilto projektą, grakščiai banguojantį tarp Nemuno krantų. Šis pasiūlymas pasižymi ypatinga semantinių išvedžiojimų ir poetinių pamąstymų gausa, kalbama apie viską nuo M.K. Čiurlionio, tarpukario iki gotikos, bet aiškinamasis raštas taip ir nepaaiškina daugelio esminių tilto sprendinių.

Sklypo plane tiltas atrodo gerai integruotas į aplinką, nors iš vizualizacijų susidaro įspūdis, kad į Nemuno salą išvis negalima patekti. Apskritai projekte pateikiama daug klaidinančios informacijos. Tiltas dviejų aukštų, bet nėra aišku, kaip patenkama į antrąjį tilto aukštą. Skiriasi sklypo plane ir vizualizacijose pateikiama medžiaga.

Vienas esminių šio projekto trūkumų - tilto konstrukcija, atrodanti neadekvačiai. Tikėtina, kad tokios konstrukcijos nepakaks, ji keisis iš esmės (atsiras papildomų atramų, sustorės elementai ir t.t.). Dėl to keisis ir šio tilto vaizdinys. Autoriai antrajame tilto aukšte numato galimybę “įrengti patrauklias ir netiketetas miestelenų pasibuvimo vietas, tokias, kaip lauko skaityklos, vaistažolių sodeliai, vaikų žaidimų vietos, lauko kavinės, sauletekių ir saulelydžių stebyklos ar kitokios stebinančios erdvės, pakyletos į kitą aukštą” – brėžiniuose ar pjūviuose tai niekaip neatsispindi. Pateikiama ir daugiau panašių funkcijų aprašymų, bet jos nedetalizuojamos.

Tvarumo kriterijus apsiriboja techninėmis savybėmis, jis giliau neanalizuojamas.

Nepaisant patrauklaus tūrio, nepaprastai poetiško aiškinamojo rašto, šis darbas iki galo neišbaigtas: jam trūksta konstrukcinio pagrindimo, prastai argumentuota pasiūlymo architektūrinė išraiška, brėžiniai išdirbti nekokybiškai ir sunkiai skaitomi, informacija dažnai netiksli, o kartais net klaidinanti.

5. Projektas devizu "TEKA"

Įdomus ir daug diskusijų keliantis projektas, bene vienintelis iš esmės sprendžiantis Karaliaus Mindaugo prospekto problematiką, susiaurindamas gatvę iki 2+2. Ypač netikėtai sprendžiama tilto trasa, nors ir neatitinkanti bendrojo plano, bet siūloma daug naujų idėjų. Absoliučiai genialus sprendimas - pratęsti Nemuno g. trasą. Ji itin logiškai nukreips srautus ne tik į M.K. Čiurlionio koncertų salę, bet ir į Mokslo salos muziejų. Trasa, vos persikėlus per Nemuno kanalą, daro lankstą palei siūlomą renginių erdvę su amfiteatru bei siūlomu atkurti jachtų uosteliu. Toliau tiltas "įbrenda" į Nemuną, pasisuka beveik 90 laipsnių kampu, bet šis ir tolimesni tilto trasos posūkiai pagrįsti prasčiau, yra daugiau grafinis nei urbanistinis sprendinys.

Projekte siūloma nemažai naujų funkcijų, darbo autoriai neapsiriboja tik tilto prieigomis. Urbanistiškai šis pasiūlymas, neabejotinai stipriausiais, siūlantis daugiausiai gerų ir logiškų urbanistinių sprendimų. Dėl to svarbu nepamiršti jame pateiktų idėjų ir pasiūlymų, rengiant Karaliaus Mindaugo pr. sprendinius bei kitus projektus palei Nemuną.

Humanizuojama pėsčiųjų perėja, naujos veiklos Nemuno kanalo šlaituose, trasos vientisumas, gera jos integracija. Deja, tenka nuogastauti, kad architektūrinė šio projekto pusė žymiai silpnesnė nei urbanistinė. Tiltas neišraiškingas, sprendimas tilte sodinti medžius nelogiškas. Tiltu kolonos gerokai per liaunos, apskritai jam trūksta konstrukcinio pagrindimo, o pasirinkta architektūrinė išraiška nedaro teigiamo įspūdžio.

Tvarumo kriterijus aprėpiamas gan plačiai, per viešosios erdvės humanizavimą, pėsčiųjų judėjimo skatinimą ir kitais aspektais. Kadangi nėra aiškinamojo rašto, šis įvertinimas yra daugiau spėlionė.

Tai darbas, bene geriausiai išpildantis urbanistinio integralumo kriterijaus keliamus reikalavimus, neabejotinai nusipelno pagyry. Autoriai drąsiai siūlo sprendinius platesniam kontekstui. Dvimačiam kontekste - projektas puikiai išdirbtas, tačiau architektūriškai (trimatėje dimensijoje) darbas yra silpnas ir atitinka konkurso sąlygas tik iš dalies.

6. Projektas devizu "NB - KBC"

Darbas devizu „NB-KBC“ siūlo du gan tradicinės architektūros arkinius tiltus. Gan įdomus sprendinys išnaudoti tilto arką kaip vieną papildomą tilto lygį. Daug dėmesio skiriama kraštovaizdžiui. Nepaisant architektūrinio sprendimo vientisumo, projektuoti du identiškos logikos tiltus atrodo šiek tiek nepagrįsta. Žymiai logiškesnis sprendimas - projektuoti mažąjį tiltą su patekimu iš Nemuno kanalo, kad žmonės galėtų pakilti nuo gelžbetoninės krantinės. Analogiško principo taikymas didžiajame tilte atrodo prastai pagrįstas sprendimas, kaip bandymas naudoti tą patį triuką du kartus.

Sklypo plane aplinka atrodo intriguojančiai, bet dėl itin lakoniško aiškinamojo rašto ir schemų didžioji dalis autorių idėjų ir projekto esmės taip ir lieka neatskleista.

Architektūriškai projektas yra paprasta, daug kartų matytas. Būtina atkreipti dėmesį tai, kad numatoma konstrukcija yra per liauna. Tai reiškia, kad įgyvendinus šį projektą, tilto vaizdas keistųsi iš esmės. Vėl gi, dėl informacijos stokos, ši pastaba yra tik spėlionė.

Tvarumo kriterijus giliau nėra analizuojamas.

Apibendrinant galima tik konstatuoti, kad pateikiama nepakankamai informacijos, dalis jos yra klaidinanti, dėl to neįmanoma patikrinti projekto pagrįstumo. Urbanistiškai projektas sukuria naujų problemų (nusileidimai į niekur), o pasiūlymo architektūrinė išraiška prastai argumentuota, brėžiniai išdirbti nekokybiškai ir sunkiai skaitomi.

7. Projektas devizu “Fikcijos”

Labai kontraversiškas projektas, kuriame autoriai teigia, kad tol kol nėra traukos taškų (M.K. Čiurlionio koncertų salės ir Mokslo salos muziejaus), tol tilto projektavimas yra beprasmis procesas - fikcija, todėl pats tiltas turėtų būti it traukos taškas. Logiškas, tačiau, tai gan silpnas argumentas, žinant, kad nors pastatai dar nėra pastatyti - tai yra realūs projektai, kuriems rengiami projektai, o Kauno miesto savivaldybė yra numačiusi biudžetą ir paskyrusi projektuotojus.

Tiltas susideda iš daugybės atramų su vertikaliomis kūginėmis platformomis, kurios savo estetika gan ryškiai primena **Olafur Eliasson kurtą tiltą Kopenhagoje**. Aiškinamasis raštas nelabai ką paaiškina, o skaitomų brėžinių beveik nėra, todėl sprendinius plačiau komentuoti sudėtinga.

Įgyvendinus tokį tiltą, jis neabejotinai veiktų kaip turistų traukos taškas, patraukli viešoji erdvė ant vandens. Projektas savo esybe yra “architektūrinis festivalis”, savo vaizdiniais užtvindytų socialinių tinklų ir interneto platybės. Architektūriškai šį projektą galima vertinti kaip “Reginio architektūrą”, kaip laikiną šlovės pliūpsnį, kuris neabejotinai gaus savo 15 minučių šlovės. Sprendimas itin drąsus tačiau neišdirbtas, o dėl pateiktos medžiagos ir paaiškinimų trūkumo jo neįmanoma vertinti kaip realaus projekto.

Tvarumo kriterijus apsiriboja techninėmis savybėmis ir giliau nėra analizuojamas.

Apibendrinant galima tik konstatuoti: pateikiama nepakankamai informacijos, dalis jos yra klaidinanti, todėl nėra įmanoma patikrinti projekto pagrįstumą. Pasiūlymas pasižymi išskirtine architektūrine išraiška, tačiau jis prastai argumentuotas, brėžiniai išdirbti nekokybiškai ir sunkiai skaitomi.